

Amsterdam: Maritiem verleden

Auteur: Gerard Goudriaan

Amsterdamse haven

Dat Amsterdam een groots maritiem verleden heeft, is waarschijnlijk bekend. Maar vermoedelijk is het verrassend voor je wat het maritieme verleden van Amsterdam nog allemaal heeft te bieden. Deze wandeling laat de ontwikkeling zien van de Amsterdamse haven met de daarmee verbonden maritieme activiteiten.

Routebeschrijving

We vertrekken vanaf café Kobalt. Vanuit het Centraal Station ga je bij één van de uitgangen aan de stadszijde naar rechts en loop je langs het Ibis Hotel. Als je hier voorbij bent, neem je links de brug. Dan twee trappetjes op en rechtsaf de grote brug over. Aan de overzijde links ligt café Kobalt.

Van daar pakken we de Droogbak, overgaand in de Haarlemmerhouttuinen. Bij het water rechtsaf, de spoorviaducten onderdoor. Linksaf de ronde brug over die leidt naar het Westerdokseiland.

Ga de Westerdok helemaal af. Je loopt recht op de Silodam af met zijn twee verbouwde graansilo's en nieuwe appartementencomplex.

Als je de Silodam afloopt heb je op het eind mooie uitzichten. Rechts is een trap naar een platform met prachtig uitzicht op Noord. Op de dam zelf zie je als je naar links kijkt de Oude Houthaven, waar nog binnenschepen aanleggen. Daarachter is de Houthaven met nieuwe woningbouw en de in 2016 in aanbouw zijnde reuzenflat 'De Pontsteiger'.

Kijkpunt 1 Silodam

Vanaf de Silodam gaan we schuin rechts het Barentszplein in en na 70 meter linksaf.

We gaan de brug over en komen op het Realeneiland. Bewonder de huizen op de Zandhoek.

Op dit onverwachte, verborgen plekje Amsterdam bevinden zich enkele prachtige, herbouwde of gerestaureerde grachtenpanden. Ze werden vaak bewoond door mensen werkzaam in de scheepvaart, bijvoorbeeld kapiteins.

Voor de volgende brug rechtsaf de Realengracht op langs wooncomplex de Real. Het is gebouwd op de plaats van vier verwaarloosde pakhuizen. Op eind links het bruggetje over naar het volgende eiland.

Kijkpunt 2 Prinseneiland

We gaan op het Prinseneiland rechtsom tot de Galgenstraat die we linksaf inslaan. Na de brug komen we op het Bickerseiland. Nu heet de straat Kleine Bickersstraat. Die lopen we af tot het water, waarna we rechtsaf de steigers opgaan. We lopen daarna naar en onder het spoorviaduct en gaan bij de brug linksaf naar de Haarlemmerstraat.

Rechters op nummer 75 zien we een maritiem monument.

Kijkpunt 3 West-Indisch Huis

We vervolgen de Haarlemmerstraat, tot we op het eind van de straat bij het Singel komen. Daar linksaf. We zijn weer bij café Kobalt. Neem vandaar schuin links het zebrapad dat richting spoor gaat. En dan aan de overkant het zebrapad naar rechts en daarna de linkerkant van de brede brug. Even later zien we rechts het torentje van een vroeger hoofdkantoor van een scheepvaartmaatschappij, nu Art'otel. Steek ter hoogte van dit gebouw de straat over.

Kijkpunt 4 Voormalig hoofdkantoor KHL

We vervolgen de Prins Hendrikkade (dus nu linksaf). Je passeert rechts het Damrak. Hier was vroeger de monding van de Amstel in het IJ. Sinds de aanleg van de dam in de Amstel diende dit rechte stuk water (=rak) tot in de 19e eeuw als haven voor kleinere schepen.

Je gaat de brug over. Vanaf de brug zijn schuin rechts de vroegere pakhuizen te zien die hoorden bij de huizen van rijke kooplieden woonachtig aan de Warmoesstraat.

Rechtdoor Nieuwebrugsteeg, op eind rechtsaf Oudezijds Voorburgwal.

Ga na nummer 14 even de steeg naar rechts in. Op de zijgevel van het pand is een gevelsteen met drie beschonken matrozen: D' 3 OOSTINDISVAERIS.

Loop door tot nummer 236, waarna we linksaf slaan naar de Oude Doelenstraat. Het verlengstuk ervan heet de Oude Hoogstraat. Bij nummer 24 is een poort die leidt naar een vroeger VOC-gebouw (in het weekend gesloten).

Kijkpunt 5 Oost-Indisch Huis

We lopen verder in dezelfde richting en komen op de Nieuwe Hoogstraat. Vandaar rechtdoor naar de Snoekjessteeg, brug over en rechtsaf Snoekjesgracht. Door linksaf te slaan lopen we op de Oude Schans, waarna we bij nummer 40 rechtsaf de brug overgaan en weer rechtsaf de overzijde op. Na tien meter nemen we links de Nieuwe Batavierenstraat. Linksaf de Nieuwe Uilenburgerstraat in. Op het eiland Uilenburg waren vroeger scheepswerven en pakhuizen. Tot woning verbouwde pakhuizen zie je op het eind van de straat.

We lopen de Peperbrug over en gaan rechtsaf Rapenburg. Die wordt halverwege geblokkeerd door de IJtunnelweg. Rapenburg aan andere kant IJtunnelweg vervolgen (rechts kun je bij het stoplicht de drukke weg oversteken). Dan linksaf naar het Rapenburgerplein langs het gezellige café Scharrebier. Daarna rechtsaf de brug over en direct rechts het poortje onderdoor van het Entrepot-Dok, zoals vroeger geschreven.

Kijkpunt 6 Voormalig Rijksentrepotdok

Bij het water naar links en helemaal de kade aflopen.

Ga na nummer 73 via de trap even het binnenterrein op. Je kunt goed zien hoe de architect de pakhuizen 'uitgekernd' heeft.

Na het eind van de kade gaan we de brug over en meteen naar links om de Hoogte Kadijk te bereiken. Daar is de vroegere Werf 't Kromhout gevestigd, nu museum. Bij de Hoogte Kadijk slaan we rechtsaf. Bij de trambaan nemen we linksaf de Sarphatistraat, gaan de Dageraadsbrug over en nemen daarna het zebrapad. Linksaf de Oostenburgergracht. Na vijftig meter zien we rechts de muur van een historisch pand. We zijn nu op Oostenburg, een vroeger icoon van de VOC.

Kijkpunt 7 Oostenburg

Vanaf nummer 77 lopen we langs een lang gebouw dat vroeger kantoor en pakhuis van de VOC was. We zien boven in de gevel de letters A VOC die staan voor de Amsterdamse kamer van de VOC. Links over het water zien we de gele bogen van 't Kromhout. We lopen langs de Nieuwe Vaart, een vroeger havengebied, vooral voor de KNSM. Rechtsaf Compagniestraat en weer rechtsaf de Admiraliteitsstraat. Die volgen als deze naar links gaat. Je komt bij het Oostenburgerpark. Hier hebben we een mooi kijkje op het voormalige Nieuwe Magazijn.

Kijkpunt 8 Het Nieuwe Magazijn

We lopen door het park naar het water schuin rechts voor ons. We bereiken de Oostenburgerkade. We gaan die helemaal af. Bij de voetbalkooi rechtsaf, dan linksaf tien meter de Conradstraat op. Daarna rechtsaf de Tweede Leeghwaterstraat en direct linksaf de Tsaar Peterstraat. Na het viaduct steken we de drukke weg over en volgen bij de tramhaltes rechtdoor de trambaan.

Bij een andere drukke weg aangekomen, steek je het kruispunt over naar de 19 verdiepingen hoge IJ-toren. Loop erlangs en ga links naar de kade. Over de weg zie je de Ertshaven met aan de overkant het gebied waar de KNSM vroeger huisde.

Kijkpunt 9 KNSM-eiland

Even linksaf over de kade, ga direct bij het pleintje naar links. Rechtsaf de Oostelijke Handelskade op, langs een rijtje huizen toentertijd gebouwd voor kantoorpersoneel van de KNSM. Bij nummer 44 passeren we Stadscafé De nieuwe KHL. Het heeft een goede sfeer en een zonnig terras. Gebouwd als kantine voor de mensen van deze rederij. Iets verder lopen we langs het vroegere Ontsmettingsgebouw toentertijd verbonden met het hiernaast gelegen Lloyd Hotel.

Kijkpunt 10 Lloyd Hotel

Na het hotel zien we op nummer 12 weer een vroeger KHL-gebouw uit 1920. Het werd door financiële problemen in 1922 hoofdkantoor van de rederij.

We gaan direct na nummer 12 naar rechts. We zijn weer terug op de kade en hebben goed zicht op het Java-eiland. Om de kade te beschermen kwam er in 1892 een golfbreker die in 1899 werd omgezet in wat toen IJ-eiland West heette.

We wandelen linksaf de kade af langs drie nieuwbouwcomplexen met enige pakhuisuitstraling. Daarna passeren we de creatieve ateliers van voormalig pakhuis Wilhelmina. Dan kom je langs wooncomplex Australië gebouwd als kopie van een afgebrand pakhuis. Een stukje verder zien we bij de brug pakhuis de Zwijger en gaan daar linksaf.

Kijkpunt 11 Pakhuis de Zwijger

Na de Zwijger steken we de verkeersweg over en lopen onder het viaduct door. Na de brug linksaf, de Marinierskade op.

We zijn op Kattenburg. De scheepvaart speelde hier een belangrijke rol.

Op het eind van de Marinierskade gaan we het bruggetje op over het water waar vroeger veel scheepswerven waren: de Kattenburgervaart.

Nu zijn we op een ander schiereiland: Wittenburg. Ook hier waren veel scheepswerven. Ze waren in particulier bezit.

We gaan na het bruggetje rechtdoor naar het Windroosplein. Bij de Kleine Wittenburgerstraat rechtsaf. Na de Jacob Burggraafstraat zien we links het Groenlandhuisje staan. Het is in 2005 teruggebouwd.

Loop verder naar het monument ter hoogte van de Poolstraat.

Kijkpunt 12 Schip op de helling

Na het monument oriënteren we ons op de Oosterkerk. Honderd meter daarvoor nemen we de zijstraat rechts, de Ravenstraat. Ga daarna even rechtsaf naar de Wittenburgerkade, dan linksaf over het bruggetje.

Aan de overkant van het water gaan we links de Kattenburgerkade op. Op eind rechtsaf. Dan rechtdoor de verkeersweg oversteken.

We kunnen de Voorwerf bezoeken door onder het poortje te gaan. Rechts achterin is Pension Homeland (ook café-restaurant) dat de vroegere officiersmess en -verblijven in bezit heeft genomen.

Kijkpunt 13 De Voorwerf

Terug van de Voorwerf gaan we rechtsaf. Voor de brug is rechts de ingang van het Scheepvaartmuseum. Je kunt een kijkje nemen op de transparant overdekte binnenplaats. De overkapping is een verwijzing naar kompaslijnen van oude zeekaarten.

Als je terug bent van dit uitstapje, ga dan verder in dezelfde richting en steek de brug over. Je kijkt aan tegen het vroegere Zeemanshuis. Van 1857 tot 1985 was het een tijdelijke verblijfplaats voor zeelieden.

We gaan rechtsaf de Prins Hendrikkade op en de brug over. Direct erna is aan de overkant de vroegere Kweekschool voor de Zeevaart uit 1878. Hij werd in 2000 gesloten. Na de stoplichten voor de IJtunnelweg steek je de Prins Hendrikkade over naar de andere zijde.

Je loopt aan tegen D'Oude Werf uit het begin van de 17e eeuw. Het complex was een van de eerste pakhuizen en sloopstimmerwerven van de VOC. De poort rechts van de pakhuizen voerde naar de VOC-werf. Bovenin zie je weer het VOC-embleem met de letters A VOC.

Voordat we de volgende brug bereiken, is het de moeite waard om de pakhuizen (van 1641 en 1642) op de hoek met het 's Gravenhekje te bekijken. Ze waren van de WIC. We zien zijn monogram GWIC. Dat staat voor de Geoctroyeerde West Indische Compagnie.

Steek de brug over en ga direct linksaf naar de Kalkmarkt waar we mooi tegen de Montelbaanstoren aankijken. Hier gingen de bemanningen van de VOC-schepen aan boord van kleine schepen die hen naar de rede van Texel brachten. Daar begon de reis pas echt.

De eerste weg rechts is de Binnenkant, die we inslaan. Dit is de binnenzijde van het in 1644 aangeplempte Waalseiland. De straat die nu Prins Hendrikkade heet, droeg vroeger de naam Buitenkant.

We gaan een stukje de Binnenkant af, dan de eerste weg rechts de Schippersstraat en linksaf de Prins Hendrikkade. Op nummer 131 woonde admiraal de Ruyter van 1655 tot zijn dood in 1676. Zijn portret zie je in de gevel. Loop de kade verder af, na nummer 120 zie je een monumentaal maritiem monument oprijzen.

Kijkpunt 14 Scheepvaarthuis

Ga de Prins Hendrikkade verder af en loop langs de Schreierstoren.

Kijkpunt 15 Schreierstoren

Loop naar het Centraal Station

Praktische informatie

De wandeling begint en eindigt bij station Amsterdam Centraal

Deze wandeling staat in de wandelgids **Amsterdam acht keer anders** en is te koop bij de boekhandel of online te bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl. De gids bestaat uit wandelingen met als thema's: Maritiem verleden, Markante Amsterdammers, Moderne architectuur, Hofjes in de Jordaan, Gouden eeuw en Herinneringen aan de oorlog. Auteur Gerard Goudriaan is stedenverkenner en wandelsocioloog

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement
voor slechts **€ 12,50**